

Instytut Pamięci Narodowej - Lublin

<https://lublin.ipn.gov.pl/pl5/aktualnosci/21274,Konferencja-naukowa-Ojczyzna-obroncy-swemu-Weterani-i-kombatanci-jako-problem-sp.html>
07.05.2024, 00:49

Konferencja naukowa „»Ojczyzna obrońcy swemu«. Weterani i kombatanci jako problem społeczny i polityczny w Polsce w XX wieku” - Lublin, 25-27 listopada 2015

PROGRAM KONFERENCJI NAUKOWEJ

„OJCZYŻNA OBROŃCY SWEMU”

Weterani i kombatanci jako problem społeczny i polityczny w Polsce w XX wieku

LUBLIN, 25–27 LISTOPADA 2015 R.

25 LISTOPADA 2015 R. (środa)

II RZECZPOSPOLITA

9.00–9.30 otwarcie

BUDK TEMATYCZNY:

9.30–12.00 **„Między jednym światem a drugim”. U progu odzyskania niepodległości**
PROWADZENIE: prof. Janusz Oddemkowski (IKSW)

09.30–09.50 prof. Jan Szepko (IH PAN), *Final rapor legijonowej. Problem pomocy dla internowanych i zwolnionych legjonistów (1917–1918)*

09.50–10.10 mgr Paweł Wrona (UMCS), *Między pospolitym rucznikiem a tajną armią Komendanta. Polska Organizacja Wojskowa w sztafecie pokoleń*

10.10–10.30 prof. Marek Komar (IH PAN/IKSW), *Z ziemi łeczańskiej do polki. Ewakuacja „Błkitnej Armii” do Polski (1915). Aspekty polityczne i wojskowe*

10.30–10.50 prof. Piotr Mikietyński (IJ), *Głównie odznaczeni Krzyżem Rycerskim Orderu Marii Teresy. Polacy w służbie cesarsko-łeczańskiej armii*

10.50–11.10 dr Dariusz Fabisz (IJ), *Koniec formacji polskich w byłej Rosji Czarnej*

11.30–11.40 dyskusja

11.40–12.00 przerwa kawowa

BUDK TEMATYCZNY:

12.00–14.30 **Kombatanci w polskiej przestrzeni publicznej (1918–1939)**
PROWADZENIE: dr Marcin Krawczyński (IPN)

12.00–12.20 prof. Lidia Mubakka-Bracha (IIO), *Witaniem 1963 r. w II Rzeczypospolitej – struktury organizacyjne i system opieki*

12.20–12.40 prof. Waldemar Kozyna (UMCS), *Byli oficerowie w administracji państwowej*

12.40–13.00 prof. Andrzej Wajtaszak (IJS), *Kombatanci wojskowi w polskim społeczeństwie*

13.00–13.20 prof. Wiesław Skira (AP w Skupku), *Na ile MSZ II Rzeczypospolitej było odznaczane przez dowódcę kadę oficerską?*

13.20–13.40 prof. Robert Majzner (Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie), *„Kombatanci” i wojny światowej jako atache wojskowi (1918–1939)*

PROGRAM KONFERENCJI NAUKOWEJ

„OJCZYŻNA OBROŃCY SWEMU”

Weterani i kombatanci jako problem społeczny i polityczny w Polsce w XX wieku

LUBLIN, 25–27 LISTOPADA 2015 R.

25 LISTOPADA 2015 R. (środa)

II RZECZPOSPOLITA

9.00–9.30 otwarcie

BUDK TEMATYCZNY:

9.30–12.00 **„Między jednym światem a drugim”. U progu odzyskania niepodległości**
PROWADZENIE: prof. Janusz Oddemkowski (IKSW)

09.30–09.50 prof. Jan Szepko (IH PAN), *Final rapor legijonowej. Problem pomocy dla internowanych i zwolnionych legjonistów (1917–1918)*

09.50–10.10 mgr Paweł Wrona (UMCS), *Między pospolitym rucznikiem a tajną armią Komendanta. Polska Organizacja Wojskowa w sztafecie pokoleń*

10.10–10.30 prof. Marek Komar (IH PAN/IKSW), *Z ziemi łeczańskiej do polki. Ewakuacja „Błkitnej Armii” do Polski (1915). Aspekty polityczne i wojskowe*

10.30–10.50 prof. Piotr Mikietyński (IJ), *Głównie odznaczeni Krzyżem Rycerskim Orderu Marii Teresy. Polacy w służbie cesarsko-łeczańskiej armii*

10.50–11.10 dr Dariusz Fabisz (IJ), *Koniec formacji polskich w byłej Rosji Czarnej*

11.30–11.40 dyskusja

11.40–12.00 przerwa kawowa

BUDK TEMATYCZNY:

12.00–14.30 **Kombatanci w polskiej przestrzeni publicznej (1918–1939)**
PROWADZENIE: dr Marcin Krawczyński (IPN)

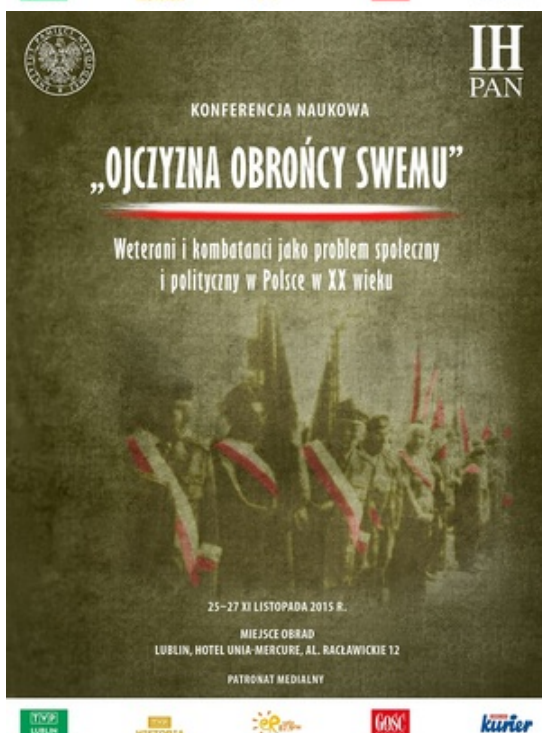
12.00–12.20 prof. Lidia Mubakka-Bracha (IIO), *Witaniem 1963 r. w II Rzeczypospolitej – struktury organizacyjne i system opieki*

12.20–12.40 prof. Waldemar Kozyna (UMCS), *Byli oficerowie w administracji państwowej*

12.40–13.00 prof. Andrzej Wajtaszak (IJS), *Kombatanci wojskowi w polskim społeczeństwie*

13.00–13.20 prof. Wiesław Skira (AP w Skupku), *Na ile MSZ II Rzeczypospolitej było odznaczane przez dowódcę kadę oficerską?*

13.20–13.40 prof. Robert Majzner (Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie), *„Kombatanci” i wojny światowej jako atache wojskowi (1918–1939)*

13.40–14.00 dr Paweł Libera (IH PAN/AAN), Półdziesięć lat organizacji kombatanckiej wobec polityki narodowościowej na Kresach
 14.00–14.30 dyskusja
 14.30–16.00 przerwa
BLOK TEMATYCZNY:
 16.00–18.30 **„Między mitem a rzeczywistością (1918–1939)”**
 PROWADZENIE: prof. Marek Komat (IH PAN/UKSW)
 16.00–16.20 prof. Waldemar Paruch (UMCS), *Legenda Komendanta. Rola kultu Józefa Piłsudskiego w kształtowaniu oficjalnej ideologii państwowej w II Rzeczypospolitej*
 16.20–16.40 prof. Mariusz Witos (UP w Krakowie), *Józef Haller. Młot „bykzbrnego generała”*
 16.40–17.00 dr hab. Marek Sioma (UMCS), *Czy przeszłość jest historyą? Formalne i nieformalne powiązania byłych legionistów*
 17.00–17.20 prof. Marek Jabłonowski (IW), *„Sen o państwie”. Polityczna rola i znaczenie organizacji kombatanckich w II Rzeczypospolitej*
 17.20–17.40 dr Marcin Jarząbek (IU), *Pamięć w służbie polityki – miejsce polskich kombatantów w uniwersum symbolicznym II Rzeczypospolitej*
 17.40–18.00 prof. Ryszard W. Gryglewski (IU), *Nerwice wojenne w ujęciu polskich lekarzy czasu międzywojnia – wybrane zagadnienia*
 18.00–18.30 dyskusja

26 LISTOPADA 2015 R. (czwartek)
POLSKA LUDOWA

BLOK TEMATYCZNY:
 9.00–11.30 **„Bojownicy o wolność i demokrację” i „zapłate karty reakcji”**
 PROWADZENIE: dr Sławomir Poleszak (IPN)
 09.00–09.20 dr Joanna Wawrzyniak (UW), *Legalne środowiska kombatantów w PRL. Ciepłota i zmiana?*
 09.20–09.40 dr Marek Jedyński (IPN), *Środowiska kombatantów Armii Krajowej w PRL 1956–1989 (wybór analizy porównawczej)*
 09.40–10.00 dr Piotr Kardeła (IPN), *Stowarzyszenie Polskich Kombatantów w Stanach Zjednoczonych a opozycja i apolityczność w PRL*
 10.00–10.20 prof. Janusz Wróbel (IPN), *Polityka władz Polski Ludowej wobec powracających z Zachodu żołnierzy Polskich Sił Zbrojnych*
 10.20–10.40 prof. Tadeusz Kondracki (IH PAN), *Stowarzyszenie Polskich Kombatantów w Wielkiej Brytanii w działaniach na rzecz wolności Polski (w latach 1946–1990)*
 10.40–11.00 dr Hubert Wiak (IH PAN), *„Z frontu walki o sodę” – praca, robotnicy i oficjalna propaganda państwowa (1949–1955)*
 11.00–11.40 dyskusja

11.40–12.00 przerwa kawowa
 13.40–14.00 dr Paweł Libera (IH PAN/AAN), Półdziesięć lat organizacji kombatanckiej wobec polityki narodowościowej na Kresach
 14.00–14.30 dyskusja
 14.30–16.00 przerwa
BLOK TEMATYCZNY:
 16.00–18.30 **„Między mitem a rzeczywistością (1918–1939)”**
 PROWADZENIE: prof. Marek Komat (IH PAN/UKSW)
 16.00–16.20 prof. Waldemar Paruch (UMCS), *Legenda Komendanta. Rola kultu Józefa Piłsudskiego w kształtowaniu oficjalnej ideologii państwowej w II Rzeczypospolitej*
 16.20–16.40 prof. Mariusz Witos (UP w Krakowie), *Józef Haller. Młot „bykzbrnego generała”*
 16.40–17.00 dr hab. Marek Sioma (UMCS), *Czy przeszłość jest historyą? Formalne i nieformalne powiązania byłych legionistów*
 17.00–17.20 prof. Marek Jabłonowski (IW), *„Sen o państwie”. Polityczna rola i znaczenie organizacji kombatanckich w II Rzeczypospolitej*
 17.20–17.40 dr Marcin Jarząbek (IU), *Pamięć w służbie polityki – miejsce polskich kombatantów w uniwersum symbolicznym II Rzeczypospolitej*
 17.40–18.00 prof. Ryszard W. Gryglewski (IU), *Nerwice wojenne w ujęciu polskich lekarzy czasu międzywojnia – wybrane zagadnienia*
 18.00–18.30 dyskusja

26 LISTOPADA 2015 R. (czwartek)
POLSKA LUDOWA

BLOK TEMATYCZNY:
 9.00–11.30 **„Bojownicy o wolność i demokrację” i „zapłate karty reakcji”**
 PROWADZENIE: dr Sławomir Poleszak (IPN)
 09.00–09.20 dr Joanna Wawrzyniak (UW), *Legalne środowiska kombatantów w PRL. Ciepłota i zmiana?*
 09.20–09.40 dr Marek Jedyński (IPN), *Środowiska kombatantów Armii Krajowej w PRL 1956–1989 (wybór analizy porównawczej)*
 09.40–10.00 dr Piotr Kardeła (IPN), *Stowarzyszenie Polskich Kombatantów w Stanach Zjednoczonych a opozycja i apolityczność w PRL*
 10.00–10.20 prof. Janusz Wróbel (IPN), *Polityka władz Polski Ludowej wobec powracających z Zachodu żołnierzy Polskich Sił Zbrojnych*
 10.20–10.40 prof. Tadeusz Kondracki (IH PAN), *Stowarzyszenie Polskich Kombatantów w Wielkiej Brytanii w działaniach na rzecz wolności Polski (w latach 1946–1990)*
 10.40–11.00 dr Hubert Wiak (IH PAN), *„Z frontu walki o sodę” – praca, robotnicy i oficjalna propaganda państwowa (1949–1955)*
 11.00–11.40 dyskusja

11.40–12.00 przerwa kawowa

W dniach 25–27 listopada w Lublinie (Hotel Unia-Mercure, Al. Racławickie 12) odbyła się konferencja naukowa

**„Ojczyzna obrońcy swemu”.
 Weterani i kombatanci jako problem społeczny i polityczny**

w Polsce w XX wieku

Projekt konferencji zakładał podział na trzy bloki tematyczno-chronologiczne: II RP, PRL i III RP, w ramach których zostały omówione następujące zagadnienia w odniesieniu do interesującej nas grupy: ustawodawstwo, status i przywileje; pozycja społeczna i rola w życiu publicznym; przestrzeń symboliczna, edukacyjna i propagandowa; polityczne projekty aktywizacji i opieki; związki i stowarzyszenia; wykorzystanie do realizacji projektów gospodarczych; ścieżki kariery i pola aktywności poza wojskiem.

Ideą konferencji była prezentacja zagadnienia w możliwie szeroki, interdyscyplinarny sposób, dlatego oprócz historyków, w symposium wzięli udział także prawnicy, socjologowie, politolodzy, antropologowie kultury. Wśród zaproszonych gości znaleźli się m.in. prof. Dorota Skotarczak (UAM), prof. Janusz Wrona (UMCS), prof. Waldemar Paruch (UMCS), prof. Marek Kornat (IH PAN), prof. Rafał Wnuk (KUL, Muzeum II Wojny Światowej) czy prof. Grzegorz Motyka (ISP PAN).

Konferencję zorganizowali: Oddział Instytutu Pamięci Narodowej w Lublinie oraz Zakład Dziejów Dyplomacji i Systemów Totalitarnych Instytutu Historii Polskiej Akademii Nauk w Warszawie.

PROGRAM

25 LISTOPADA 2015 (środa) II RZECZPOSPOLITA

9.00–9.30 otwarcie

9.30–12.00

BLOK TEMATYCZNY: „Między jednym światem a drugim”. U progu odzyskania niepodległości

PROWADZENIE: prof. Janusz Odziemkowski (UKSW)

- 09.30–09.50 prof. Jan Snopko (UwB), *Finał epopei legionowej. Problem pomocy dla internowanych i zwolnionych legionistów (1917–1918)*
- 09.50–10.10 mgr Paweł Wrona (UMCS), *Między pospolitym ruszeniem a tajną armią Komendanta. Polska Organizacja Wojskowa w sztafecie pokoleń*
- 10.10–10.30 prof. Marek Kornat (IH PAN/UKSW), *Z ziemi francuskiej do polskiej. Ewakuacja „Błękitnej Armii” do Polski (1919). Aspekty polityczne i wojskowe*
- 10.30–10.50 prof. Piotr Mikietyński (UJ), *Oficerowie odznaczeni Krzyżem Rycerskim Orderu Marii Teresy. Polacy w służbie cesarsko-królewskiej armii*
- 10.50–11.10 dr Dariusz Fabisz (UZ), *Koniec formacji polskich w byłej Rosji Carskiej*

11.10–11.40 dyskusja

11.40–12.00 przerwa kawowa

12.00 – 14.30

BLOK TEMATYCZNY: Kombatanci w polskiej przestrzeni publicznej (1918-1939)

PROWADZENIE: dr Marcin Kruszyński (IPN)

- 12.00-12.20 prof. Lidia Michalska-Bracha (UJK), *Weterani 1863 r. w II Rzeczypospolitej – struktury organizacyjne i system opieki*
- 12.20-12.40 prof. Waldemar Kozyra (UMCS), *Byli oficerowie w administracji państwowej*
- 12.40-13.00 prof. Andrzej Wojtaszak (USz), *Kombatanci wojskowi w parlamencie polskim*
- 13.00-13.20 prof. Wojciech Skóra (AP w Słupsku), *Na ile MSZ II Rzeczypospolitej było zdominowane przez dawną kadrę oficerską?*
- 13.20-13.40 prof. Robert Majzner (Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie), *„Kombatanci” I wojny światowej jako attache wojskowi (1918-1939)*
- 13.40-14.00 dr Paweł Libera (IH PAN/AAN), *Piłsudczykowskie organizacje kombatanckie wobec polityki narodowościowej na Kresach*

14.00-14.30 dyskusja

14.30-16.00 przerwa

16.00-18.30

BLOK TEMATYCZNY: Między mitem a rzeczywistością (1918-1939)

PROWADZENIE: prof. Marek Kornat (IH PAN/UKSW)

- 16.00-16.20 prof. Waldemar Paruch (UMCS), *Legenda Komendanta. Rola kultu Józefa Piłsudskiego w kształtowaniu oficjalnej ideologii państwowej w II Rzeczypospolitej*
- 16.20-16.40 prof. Mariusz Wołos (UP w Krakowie), *Józef Haller. Mit „błękitnego generała”*
- 16.40-17.00 dr hab. Marek Sioma (UMCS), *Czy przeszłość jest istotna? Formalne i nieformalne powiązania byłych legionistów*
- 17.00-17.20 prof. Marek Jabłonowski (UW), *„Sen o potędze”. Faktyczna rola i znaczenie organizacji kombatanckich w II Rzeczypospolitej*
- 17.20-17.40 dr Marcin Jarząbek (UJ), *Pamięć w służbie polityki – miejsce polskich kombatantów w uniwersum symbolicznym II Rzeczypospolitej*
- 17.40-18.00 prof. Ryszard W. Gryglewski (UJ), *Nerwice wojenne w ujęciu polskich lekarzy czasu międzywojnia – wybrane zagadnienia*

18.00-18.30 dyskusja

26 LISTOPADA 2015 (czwartek)

POLSKA LUDOWA

9.00–11.10

BLOK TEMATYCZNY: „**Bojownicy o wolność i demokrację**” i „**zaplute karty reakcji**”

PROWADZENIE: dr Sławomir Poleszak (IPN)

- 09.00–09.20 dr Joanna Wawrzyniak (UW), *Legalne środowiska kombatantów w PRL. Ciągłość i zmiana?*
- 09.20–09.40 dr Marek Jedynak (IPN), *Środowiska kombatantów Armii Krajowej w PRL 1956–1989 (próba analizy porównawczej)*
- 09.40–10.00 dr Piotr Kardela (IPN), *Stowarzyszenie Polskich Kombatantów w Stanach Zjednoczonych a opozycja i opór społeczny w PRL*
- 10.00–10.20 prof. Janusz Wróbel (IPN), *Polityka władz Polski Ludowej wobec powracających z Zachodu żołnierzy Polskich Sił Zbrojnych*
- 10.20–10.40 prof. Tadeusz Kondracki (IH PAN), *Stowarzyszenie Polskich Kombatantów w Wielkiej Brytanii w działaniach na rzecz wolności Polski (w latach 1946–1990)*
- 10.40–11.00 dr Hubert Wilk (IH PAN), *„Z frontu walki o sądę” – praca, robotnicy i oficjalna propaganda państwowa (1949–1955)*

11.00–11.40 dyskusja

11.40–12.00 przerwa kawowa

12.00–14.00

BLOK TEMATYCZNY: **Kariery i bariery**

PROWADZENIE: dr Tomasz Osiński (IPN)

- 12.00–12.20 prof. Dariusz Jarosz (IH PAN), *Wybrane aspekty polityki społecznej wobec kombatantów w Polsce w latach 1945–1989*
- 12.20–12.40 dr hab. Mirosław Szumiło (UMCS), *„Towarzysze broni”. Czynniki kombatantki w karierach działaczy PPR i PZPR*
- 12.40–13.00 prof. Czesław Osękowski (UZ), *Polityczne i ekonomiczne uwarunkowania osadnictwa wojskowego na pograniczu polsko-niemieckim po II wojnie światowej*
- 13.00–13.20 prof. Jacek Pietrzak (UŁ), *Weterani Polskich Sił Zbrojnych na obczyźnie jako ludzie sukcesu. Studia przypadków*
- 13.20–13.40 prof. Piotr Niwiński (UG), *Rozpracowanie kombatantów wileńskiej AK przez komunistyczny aparat represji*

13.40–14.10 dyskusja

14.10–15.30

15.30-17.00

PANEL DYSKUSYJNY: **Czy zwycięstwo nad III Rzeszą było elementem integrującym i stabilizującym blok radziecki? Weterani II wojny światowej jako problem społeczny i polityczny w Europie Środkowowschodniej**

MODERATOR: prof. Rafał Wnuk (KUL/ Muzeum II Wojny Światowej)

UCZESTNICY: prof. Grzegorz Motyka (ISP PAN), prof. Janusz Odziemkowski (UKSW), prof. Marek Kornat (IH PAN/UKSW)

17.00-17.30 dyskusja

17.30-17.50 przerwa kawowa

17.50-19.30

BLOK TEMATYCZNY: **Odbiór społeczny, kultura masowa (cz. I)**

PROWADZENIE: dr Justyna Dudek (IPN)

- 17.50-18.10 prof. Dorota Skotarczak (UAM), *Kombatant i weteran w kinie okresu II Rzeczypospolitej i PRL*
- 18.10-18.30 dr Karolina Bittner (IPN/UAM), *Piosenka wojskowa jako element kreacji wizerunku weterana*
- 18.30-18.50 dr Tomasz Osiński (IPN), *Między kreacją a negacją. Wojsko w rysunku satyrycznym (1944-1956)*

18.50-19.10 dyskusja

27 listopada 2015 (piątek)

9.00-10.30

BLOK TEMATYCZNY: **Odbiór społeczny, kultura masowa (cz. II)**

PROWADZENIE: dr Justyna Dudek (IPN)

- 9.00-9.20 dr Łukasz Polniak (Wyższa Szkoła Bankowa we Wrocławiu), *„Drogi do pewności” Zbigniewa Załuskiego jako uzasadnienie państwowości PRL*
- 09.20-09.40 dr Dominika Czarnecka, *Wizerunki bohatera wojennego w Polsce Ludowej. Między odniesieniem rzeczywistym a odniesieniem idealnym*
- 09.40-10.00 dr Agata Chałupnik (UW), *Teatr jako medium pamięci obozowej - na przykładzie twórczości Mariana Pankowskiego*

10.00-10.30 dyskusja

III RZECZPOSPOLITA

10.30-12.20

BLOK TEMATYCZNY: **„Wymiana bohaterów”**

PROWADZENIE: dr hab. Sławomir Łukasiewicz (IPN/KUL)

- 10.30–10.50 dr Sławomir Poleszak (IPN), „Żołnierze wyklęci” – odkrywanie i przywracanie pamięci
- 10.50–11.10 prof. Ireneusz Krzemiński (IFiS PAN), „Weterani opozycji antykomunistycznej”
- 11.10–11.30 dr Marcin Kruszyński (IPN), *Weterani w edukacji historycznej w PRL i III Rzeczypospolitej*
- 11.30–11.50 mgr Michał Wójciuk (Muzeum Powstania Warszawskiego), *Upamiętnianie weteranów na przykładzie działalności Muzeum Powstania Warszawskiego*

11.50–12.20 dyskusja

12.20–12.40 przerwa kawowa

12.40–15.10

PANEL PODSUMOWUJĄCY: **„Kult weteranów”- polityczna, społeczna i kulturowa rola weteranów i kombatanów w Polsce w XX wieku**

MODERATOR: dr Marcin Kruszyński (IPN)

UCZESTNICZY: prof. Andrzej Paczkowski (ISP PAN), prof. Janusz Wrona (UMCS), prof. Wiesław Jan Wysocki (UKSW), prof. Marek Wierzbicki (IPN/KUL)

14.40–15.10 dyskusja

15.10 zamknięcie konferencji

AUTORZY PROJEKTU: prof. Marek Kornat, dr Marcin Kruszyński, dr Tomasz Osiński

PROJEKT GRAFICZNY: Anna Łukasik

Patronat medialny: „Kurier Lubelski”, „Gość Niedzielny”, Radio eR, TVP Lublin, TVP Historia